

PILIEČIŲ APKLAUSOS
„JŪSŲ NUOMONĖ APIE EMIGRACIJĄ“
APŽVALGA

Apklausa „Jūsų nuomonė apie emigraciją“ (toliau – Apklausa) atlikta siekiant sužinoti piliečių nuomonę emigracijos klausimais. Joje buvo galimybė ne tik atsakyti į parengtus klausimus, bet ir išdėstyti savo nuomonę ir pasiūlymus, pareikšti mintis, kas paskatintų grįžti emigravusius tautiečius į tėvynę. Apklausa vyko 2016 m. gegužės 19 – rugpjūčio 31 d. tinklalapio Mano vyriausybė dalyje E. pilietis (<https://epilietis.lrv.lt/>), joje dalyvavo **3822 respondentai iš 42 šalių**.

Apklausa taip pat siekta prisidėti prie Priemonių emigracijai mažinti ir grįžtamajai migracijai didinti plano, kuriame ši apklausa įtraukta kaip priemonė (planui pritarta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2016 m. liepos 20 d. pasitarime).

Apklauskos klausimai suskirstyti į tris dalis, pritaikytas piliečiams:

- a) kurie šiuo metu yra emigravę;
- b) kurie buvo emigravę ir grįžo;
- c) neemigravusiems.

Apklauskos rezultatų esmė

Žmonės neišvyktų, o emigravusieji grįžtų, jei:

- gautų kvalifikaciją atitinkantį, oriai leidžianti gyventi atlyginimą;
- užsitikrintų aukštas socialines garantijas sau ir šeimai;
- gautų kokybišką išsilavinimą;
- gautų valstybės paramą pradedantiesiems savarankišką gyvenimą;
- būtų daugiau pagarbos ir tolerancijos visose gyvenimo srityse.

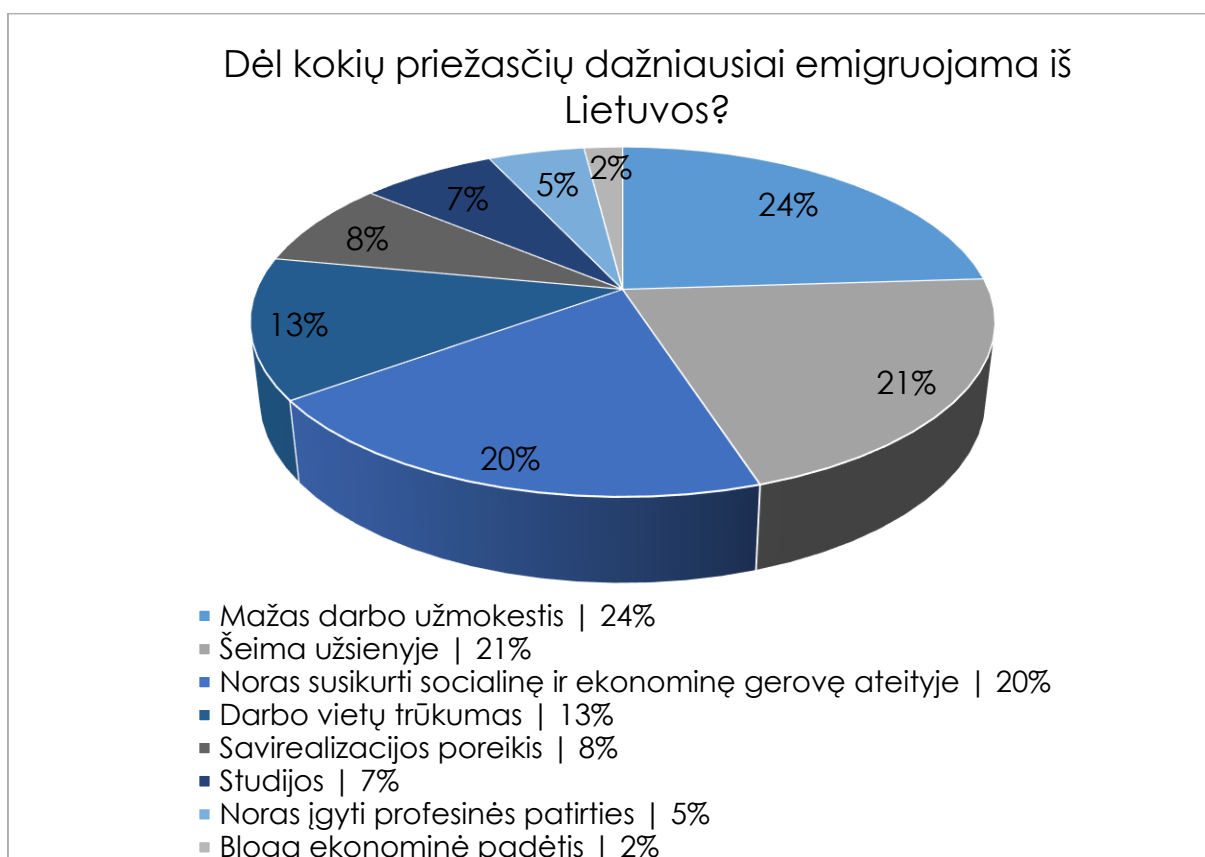
Apklausoje dalyvavo 3822 respondentai iš 42 šalių. Pagal dabartinę gyvenamąją vietą jie pasiskirstė taip:

- 50 proc. respondentų šiuo metu gyvena užsienyje,
- 44 proc. nebuvo išvykę gyventi svetur,
- 6 proc. respondentų buvo išvykę gyventi į užsienį, tačiau šiuo metu gyvena Lietuvoje.

Teiraujantis **ar emigracijos procesas yra didelė problema Lietuvoje,**

- 89 proc. asmenų atsakė „taip“.
- 8 proc. respondentų teigė, jog šis procesas nėra didelė problema,
- 3 proc. respondentų neturėjo nuomonės.

Asmenų buvo klausama, kokios, jų manymu, yra **pagrindinės priežastys dėl kurių emigruojama:**

Apklausoje dalyvavę asmenys be klausimyne išvardintų priežasčių paminėjo ir kitas priežastis, aplinkybes, dėl kurių emigruojama į kitas šalis:

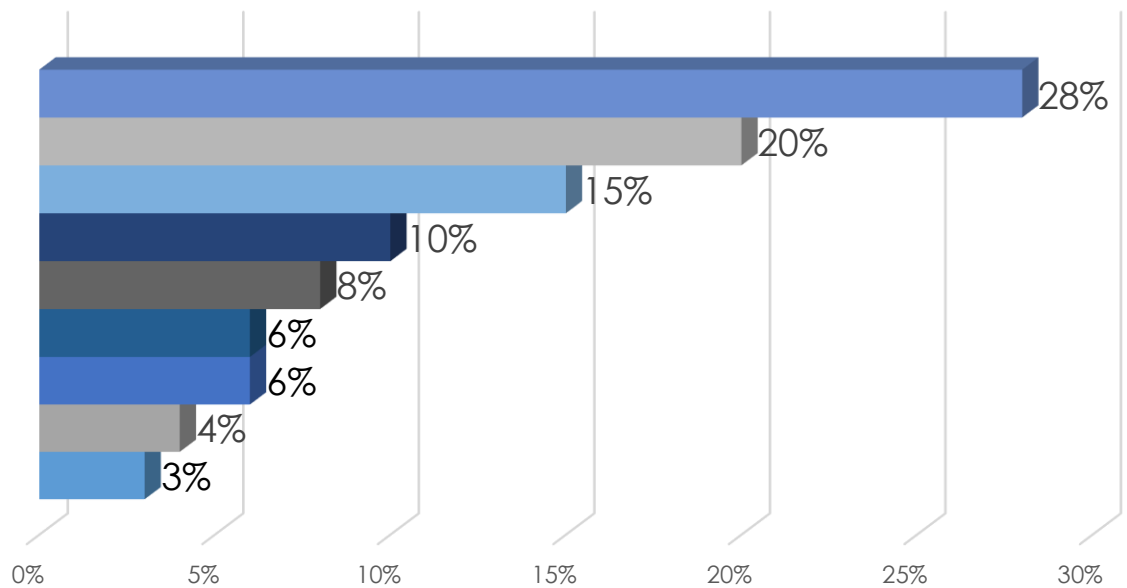
- ekonominio ir socialinio saugumo stoka;
- sunkus gyvenimas provincijoje;

- sunku išgyventi jaunoms šeimoms;
- sudėtinga neturintiems išsilavinimo asmenims rasti darbą pramonės srityje;
- socialinė atskirtis;
- dideli mokesčiai;
- pareigūnų ir tarnautojų savivalė;
- nepagarbus darbdavių požiūris į darbuotojus;
- Valstybinės mokesčių inspekcijos persekiojimai;
- prasta medicinos sistema;
- didelis nusikalstamumas;
- emigraciją skatinanti žiniasklaida;
- nepasitenkinimas švietimo politika, kuri yra grindžiama pasenusiais principais;
- dideli mokesčiai už mokslą Lietuvoje;
- ikimokyklinių įstaigų trūkumas;
- nepakankama nuosavybės apsauga;
- valstybės per didelis kišimasis į žmonių gyvenimą;
- teisės aktų suvaržymai;
- informacijos įvairiais klausimais trūkumas;
- noras pamatyti pasaulį; susipažinti su skirtingomis kultūromis;
- baimė dėl ateities;
- nepagarba žmogui ir valstybei;
- ciniškas ir pašaipus požiūris į neturtingus žmones.
- žmogiškų ir pagarbių santykių stoka;
- homofobija;
- normalios ir kryptingos valstybės politikos, suteikiančios žmogui saugumą stoka.

Į klausimą **ar sistemingai tiriamos emigracijos priežastys ir ieškoma būdų kaip jos išvengti**, 73 proc. apklaustųjų atsakė teigiamai. 4 proc. respondentų atsakė, kad emigracijos išvengimo būdų paieškos yra pakankamos, 23 proc. respondentų neturėjo nuomonės.

Respondentų nuomonės, kas **labiausiai paskatintų emigrantus grįžti ir sumažintų emigraciją**, pasiskirstė taip:

Priežastys, kurios paskatintų emigrantus grįžti ir sumažintų emigraciją

- Gerėjanti ekonominė ir socialinė padėtis Lietuvoje
- Palankesnės sąlygos smulkiajam ir vidutiniam verslui kurti
- Palankesnės galimybės integruotis į darbo rinką
- Dvigubos pilietybės suteikimas
- Socialiniai ryšiai, Lietuvoje likusi šeima
- Finansinė parama grįžimui
- Priemonės, padedančios emigrantų vaikams prisitaikyti
- Nepritapimas svetimoje aplinkoje, tautinė ir socialinė atskirtis, bendravimo trūkumas, svetima kultūra
- Nėra jokių priemonių, kurios sustabdytų emigraciją ar grąžintų emigrantus į Lietuvą

Respondentai be klausimyne išvardintų, taip pat paminėjo šiuos veiksnius:

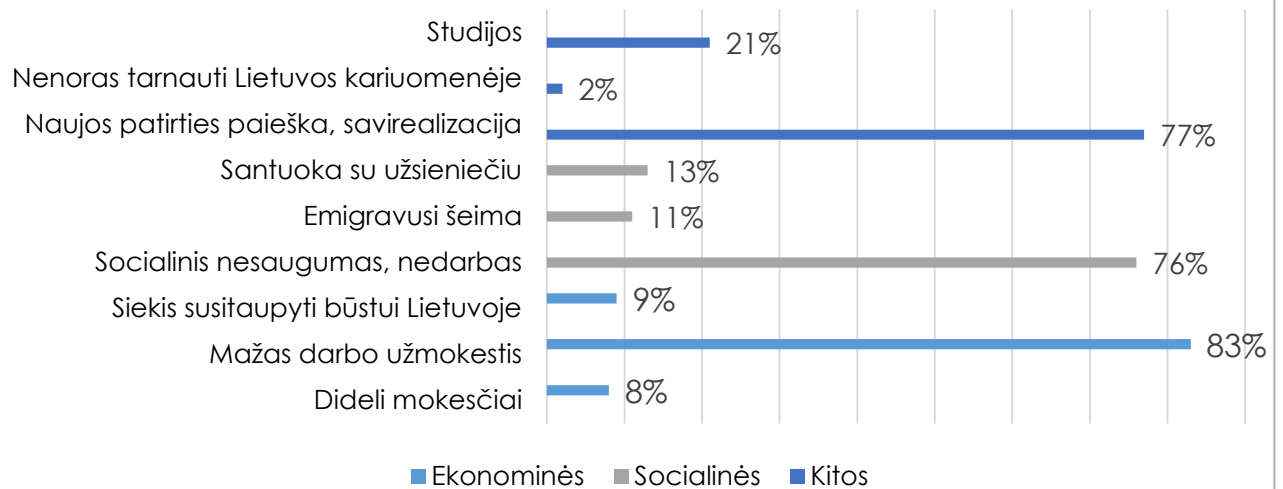
- bendras ekonomikos augimas;
- atlyginimų ir pensijos didinimas;
- aukštos kvalifikacijos darbo vietų kūrimas;
- palankios sąlygos smulkiajam ir vidutiniam verslui kurti;

- daugiau informacijos dėl galimybių dirbti Lietuvoje tiems, kurie išvyko mokytis;
- lengvesnė integracija tarptautinėse įmonėse, veikiančiose Lietuvoje;
- galimybė užsidirbti oriam gyvenimui;
- darbdavių požiūrio į nekvalifikuotus darbuotojus kaita;
- maisto ir kitų prekių kainų mažinimas;
- suvienodintos gyvenimo sąlygos su tų šalių į kurias lietuviai emigruoja, sąlygomis;
- didesnės garantijos grįžtantiems emigrantams – lengvatos būstams įsigyti, ikimokyklinių įstaigų pasiūla jų vaikams;
- tarptautinių mokyklų steigimas, (kad vaikai galėtų tęsti mokslus užsienio kalba);
- kova su korupcija;
- dvigubos pilietybės įtvirtinimas;
- geresnis viešojo valdymo administravimas;
- biurokratinio aparato mažinimas;
- skaidrus mokesčių panaudojimas;
- gilinimasis į savižudybių ir alkoholizmo priežastis;
- moralinių ir etinių normų svarba;
- didėjanti pagarba piliečiams;
- sovietinio mentaliteto naikinimas.

Emigrantai

Šiuo metu užsienyje gyvenančių respondentų buvo teirautasi, **kokios pagrindinės priežastys paskatino juos emigruoti**. Pagrindinė ekonominė priežastis buvo mažas darbo užmokestis (83 proc.), didžiausia socialine priežastimi emigracijai įvardintas socialinis nesaugumas, nedarbas (76 proc.). Tarp kitų priežasčių labiausiai išsiskyrė naujos patirties paieška, savirealizacija (77 proc.).

Priežastys, dėl kurių gyventojai emigravo iš Lietuvos

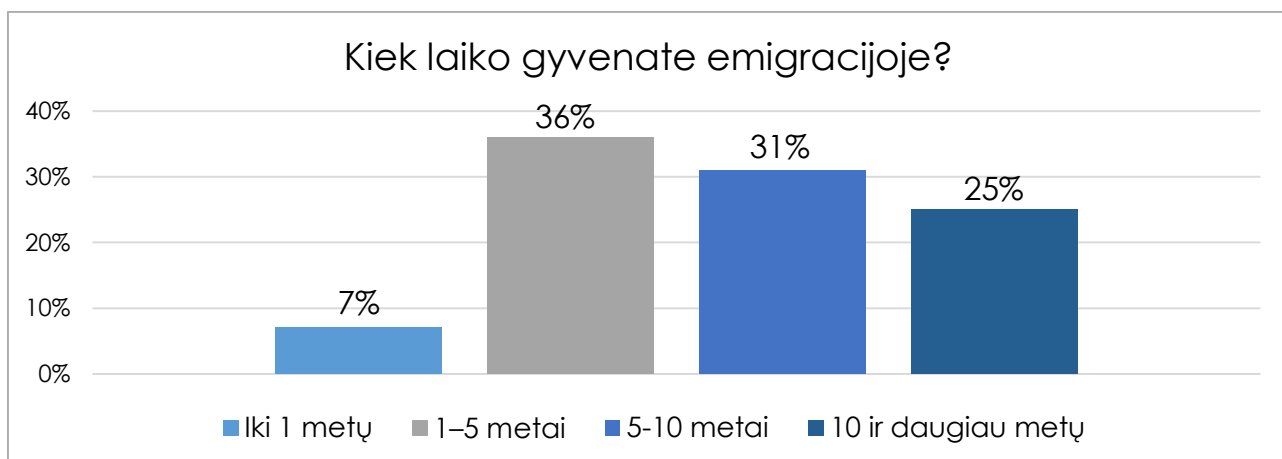
Iš Lietuvos išvykę respondentai be klausimyne išvardintų taip pat išskyrė šias priežastis:

- korupcija;
- stagnacija;
- didesnis atlyginimas ir būsimos pensijos užsienyje;
- menkos perspektyvos jaunimui;
- jaunų specialistų diskriminavimas darbe;
- nerimas dėl vaikų ateities;
- darbo ir socialinių garantijų šeimai stoka;
- sudėtinga mokesčių sistema Lietuvoje;
- valdžios neįgalumas sprendžiant svarbias esmines, jaunų žmonių ir pensininkų problemas;
- politikų atsakomybės stoka ir kompetencijos trūkumas;
- valstybės vizijos, strategijos nebuvimas;
- nepasitikėjimas valdžia;
- dvigubi standartai teisinėje sistemoje.

Nors ir nuolat negyvendami Lietuvoje, dalis atsakiusiųjų (38 proc.) **dalyvauja Lietuvos politiniame, ekonominiame ir kultūriniame gyvenime**. 40 proc. respondentų atsakė dalyvaujantys labai retai, 22 proc. atsakė nedalyvaujantys.

Pasiteiravus apie **svetur praleistą laiką**, daugiau nei trečdalis respondentų yra emigravę 1–5 metus (36 proc.). Panaši dalis atsakiusiųjų užsienyje gyvena 5–10 metų

(31 proc.). Ketvirtadalis respondentų (25 proc.) svetur gyvena 10 ir daugiau metų, ir tik 7 proc. jų teigia užsienyje gyvenantys trumpiau nei metus.

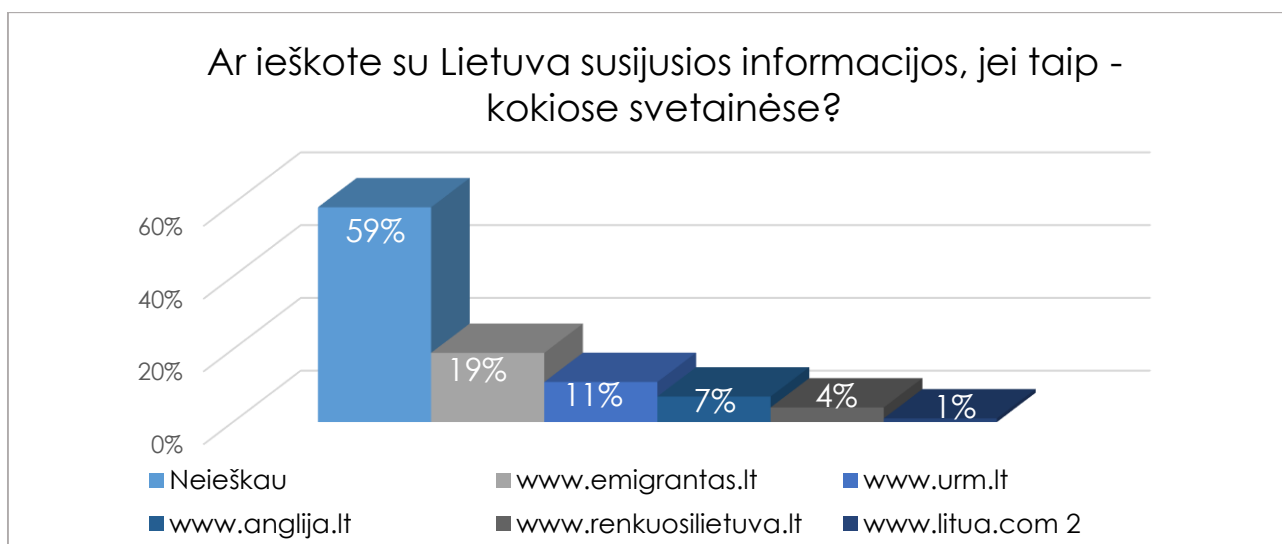
Į klausimą **ar ketina grįžti į Lietuvą**, emigravę respondentai atsakė taip:

- 50 proc. atsakė neigiamai;
- 36 proc. dar nėra apsisprendę;
- 14 proc. planuoja sugrįžti.

Pasiteiravus ar išvykę iš Lietuvos gauna pakankamai reikalingos informacijos apie galimybes grįžti ir integruotis į Lietuvos gyvenimą, atsakymai pasiskirstė taip:

- 17 proc. atsakė „taip“;
- 57 proc. atsakė neigiamai;
- 26 proc. neturėjo nuomonės.

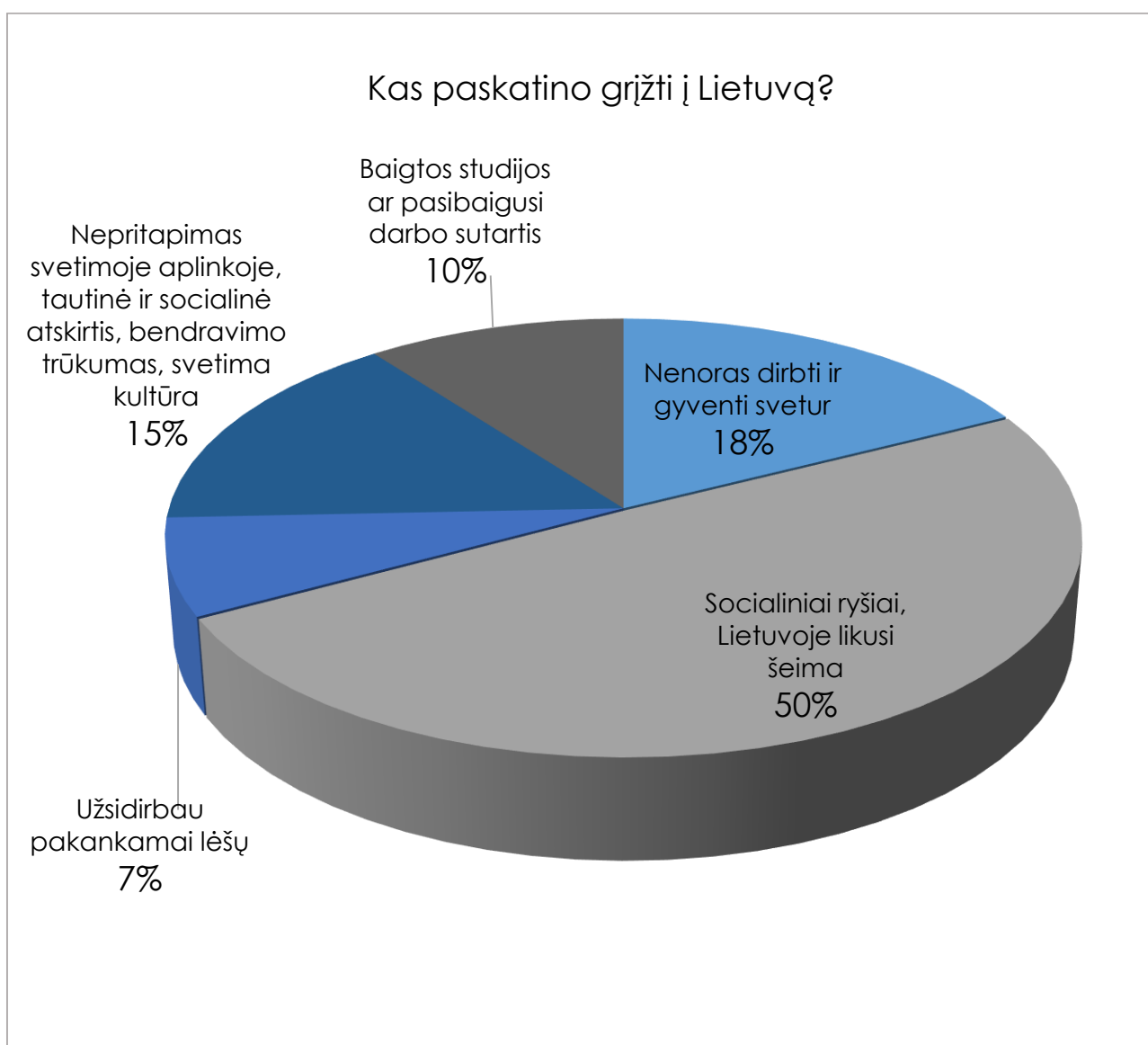
Vis dėlto paklausti, **kur ieško informacijos apie galimybes grįžti**, dauguma (59 proc.) atsakė, kad tokios informacijos neieško apskritai. Populiariausios svetainės apklausoje pasirinktos www.emigrantas.lt (19 proc.) ir www.urm.lt (11 proc.).

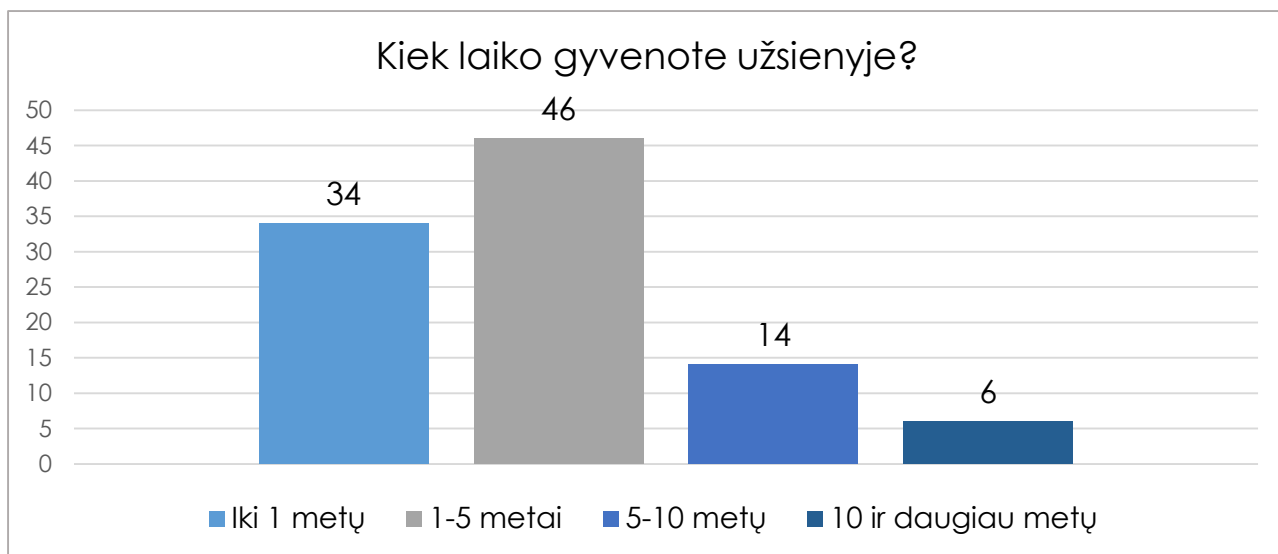

Sugrįžę į Lietuvą

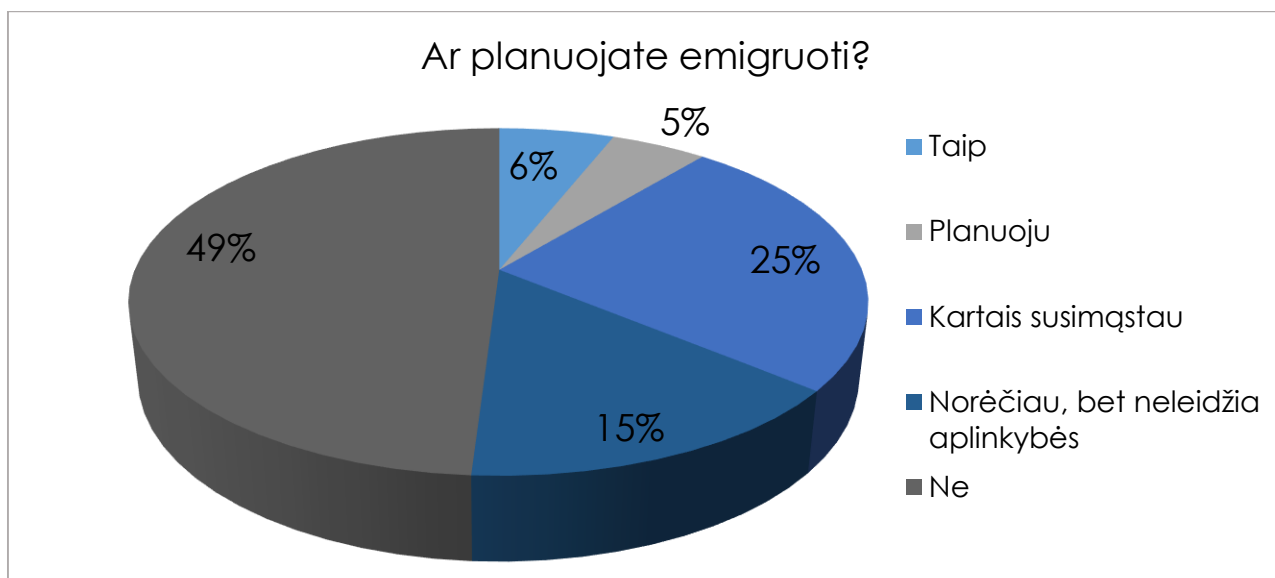
Iš užsienio į Lietuvą sugrįžusių respondentų teirautasi, **kokios priežastys paskatino juos grįžti**. Pusė atsakiusių asmenų (50 proc.) teigė sugrįžę dėl socialinių ryšių, Lietuvoje likusios šeimos. Daliai respondentų nesinorėjo gyventi ir dirbti svetur (18 proc.), sunkiai sekėsi pritaipyti svetimose aplinkose ir kultūroje (17 proc.). Dalis žmonių sugrįžo pasibaigus studijoms ar darbo sutarčiai (10 proc.), 7 proc. atsakiusiųjų atsakė grįžę, kadangi užsidirbo pakankamai lėšų.

Sugrįžusių į Lietuvą paklaustus, **kiek laiko praleido emigracijoje**, beveik pusė jų (46 proc.) atsakė praleidę 1–5 metus. Trečdalis (34 proc.) respondentų gyveno iki 1 metų, 14 proc. jų praleido 5–10 metų, 6 proc. atsakiusiųjų užsienyje gyveno 10 ir daugiau metų.

Tiek respondentų, kurie nebuvo emigravę, tiek ir tų, kurie buvo išvykę ir grįžo gyventi į Lietuvą, teirautasi **ar jie ketina emigruoti**.

Beveik pusė atsakiusių (49 proc.) teigė, jog neketina. Ketvirtadalis respondentų (25 proc.) kartais susimąsto apie išvykimą, 15 proc. norėtų išvykti, tačiau neleidžia aplinkybės. Tiksliai apsisprendę išvykti 6 proc. respondentų, 5 proc. planuoja apie išvykimą.

APIBENDRINTI APKLAUSOJE DALYVAVUSIŲ ASMENŲ PASIŪLYMAI

Vyraujantis akcentas – atlyginimų skirtumas ir mažas atlyginimas. Pabrėžiama socialinė atskirtis. Gaudami nedidelius atlyginimus žmonės baiminasi dar mažesnės pensijos, todėl jaučiasi socialiai nesaugūs. Dažnai siūloma nedidinti pašalpų gavėjų skaičiaus (gaunant nemažas pašalpas piliečiams tiesiog neverta dirbti). Rekomenduojama didinti neapmokestinamų pajamų dydį bent iki 500 Eur.

Dauguma respondentų įsitikinę, kad verta investuoti į šalies jaunimą. Siūloma pertvarkyti švietimo sistemą, labiau orientuojantis į paklausias specialybes, susiejant jas su rinkos poreikiais, kad baigusiems aukštąjį mokslą nebūtų reikalinga bedarbio pašalpa. Jaunoms šeimoms siūloma teikti valstybės subsidijuojamas lengvatines būsto paskolas. Esant tokioms sąlygoms jaunimas neišvažiuotų iš Lietuvos, dirbtų ir gyventų savo šalyje. Dažniausiai minima minimalaus atlyginimo suma 1000 Eur. – toks atlygis daugumą emigravusiųjų motyvuotų grįžti ir dirbti Lietuvoje.

Nemažai dėmesio atsakantieji į klausimus skyrė darbo santykiams, etikai. Pasigendama pozityvesnio požiūrio į žmogų, darbuotoją, trūksta elementarios pagarbos, darbo kultūros. Siūloma labiau skatinti visuomenę ugdyti pagarbą žmogui, šeimai, savo šalies kultūrai.

Rekomenduojama skatinti grįžusių emigrantų integraciją į visuomenę. Siūloma grįžusiųjų vaikams suteikti vietas darželiuose, grįžusius apmokestinti mažesniais mokesčiais, nuolat konsultuoti. Kalbama apie aukštesnę studijų kokybę, siūloma nuo mažens ugdyti pilietiškumą ir tautinę savimonę, kurti pozityvų Lietuvos įvaizdį jauno žmogaus savimonėje. Grįžusiems į lietuviškas mokyklas moksleiviams taip pat reikalingos ypatingos integracijos sąlygos.

Nemažai pastabų išsakoma valdžios atstovams. Skundžiamasi siuntinėjimu „iš vienos įstaigos į kitą“. Piliečiai nori vieno langelio principo visoje valstybės valdymo sistemoje. Siūloma mažinti Seimo narių skaičių, Seimo nariu leisti būti tik dvi kadencijas, keisti rinkimų į Seimą tvarką, atsisakant rinkimo pagal partijų sąrašus. Piliečių manymu, tik tiesiogiai išrinktas Seimo narys dirbs atsakingai. Būtina optimizuoti ministerijų veiklą ir mažinti valdininkų skaičių. Respondentai teigia, kad daugelį paslaugų galėtų gauti internetu. Manoma, kad šiuo metu administracinė našta,

tenkanti piliečiams, yra per didelė. Siūloma optimizuoti viešąsias paslaugas. Trūksta geresnės komunikacijos tarp valdžios ir visuomenės – visuomenė norėtų daugiau žinoti apie valdžios darbus ir priimtus sprendimus, dalyvauti juos priimant.

Lygindami verslo pradžios sąlygas užsienyje, žmonės norėtų, kad ir Lietuvoje pradedantiesiems verslininkams būtų sukurta palankesnė mokestinė aplinka, pirmuosius 3–5 metus leidžianti lengviau užsidirbti ir neverčianti slėpti mokesčių. Didesnis lengvatinių paskolų smulkiąjam verslui kiekis taip pat paspartintų daugumos emigravusiųjų apsisprendimą grįžti. Be to, reikalinga didinti atlyginimus ir pensijas, socialines garantijas. Darbo kodeksas turėtų būti dar liberalesnis darbuotojui. Jaunoms šeimoms siūloma subsidijuoti pirmojo būsto įsigijimą. Siūloma Didžiuosiuose miestuose statyti daugiau vaikų darželių, kad tėvai laisviau galėtų dirbti ir užsidirbti.

Mokestinei sistema reikalinga pertvarka keičiant prekių apmokestinimą pridėtinės vertės mokesčiu. Siūloma pagrindiniam produktų krepšeliui, vaistams, knygoms taikyti lengvatinį PVM tarifą. Patrauklesnė mokesčių sistema, respondentų manymu, pritrauktų į Lietuvą dideles tarptautines kompanijas, kurių dėka Lietuvos darbo rinkoje atsirastų ne tik konkurencingumas, bet ir padidėtų atlyginimai.

Siūloma palengvinti verslo sąlygas regionuose. Respondentų manymu, dažniausia emigruoja miesteliuose ir kaimuose gyvenantis jaunimas, nes ten nėra nei ekonominio, nei kultūrinio gyvenimo. Vertėtų investuoti ne tik į pagrindinius šalies miestus, bet labiau orientuotis į mažus miestelius.

Respondentai pasigenda interneto svetainės, skirtos emigrantams. Joje jie galėtų susirasti aktualią informaciją apie grįžimą, įsidarbinimą – su šia pagalba grįžusiems būtų lengviau integruotis į visuomenę. Gyvenantys užsienyje nebeįsijaučia Lietuvos pulso, nes naujienų ieško įvairiuose tinklalapiuose internete, juose pateikiama ne visuomet pozityvi informacija. Dažnai neigiamas informacijos srautas dar labiau nutolina grįžimo procesą. Emigrantai turi jausti, kad Lietuvai jie yra reikalingi. Dažnai emociniai ryšiai su Lietuva ir joje likusia šeima nugalai finansinės gerovės troškimą ir emigrantai grįžta.

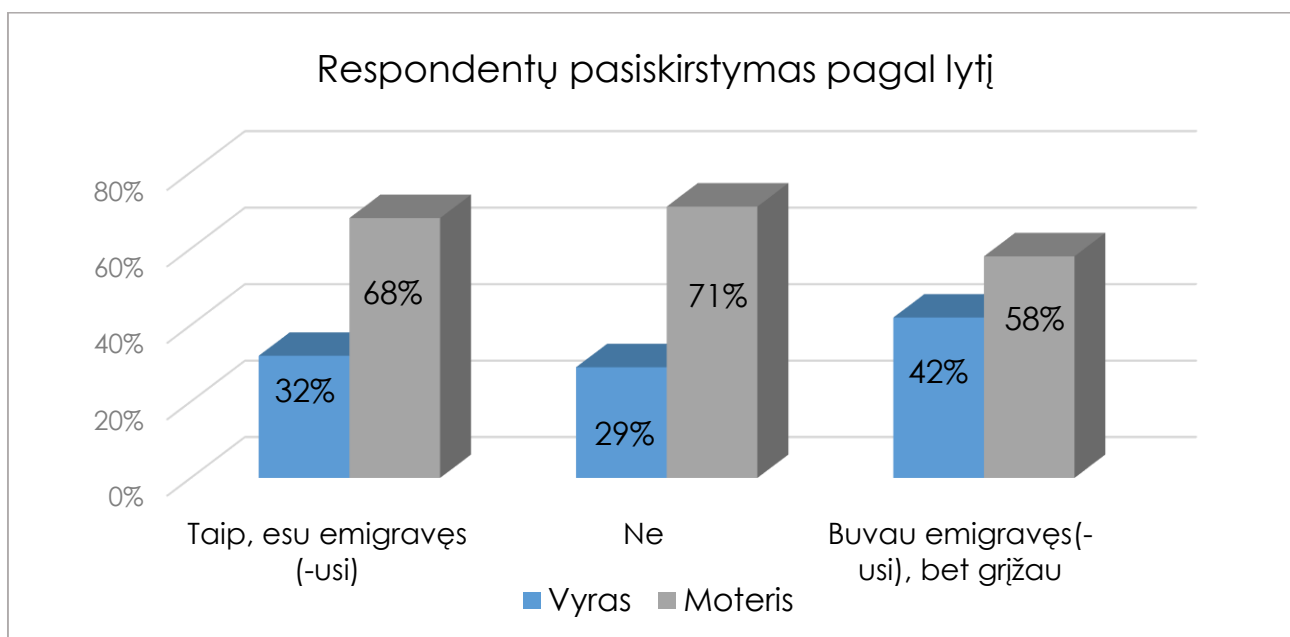
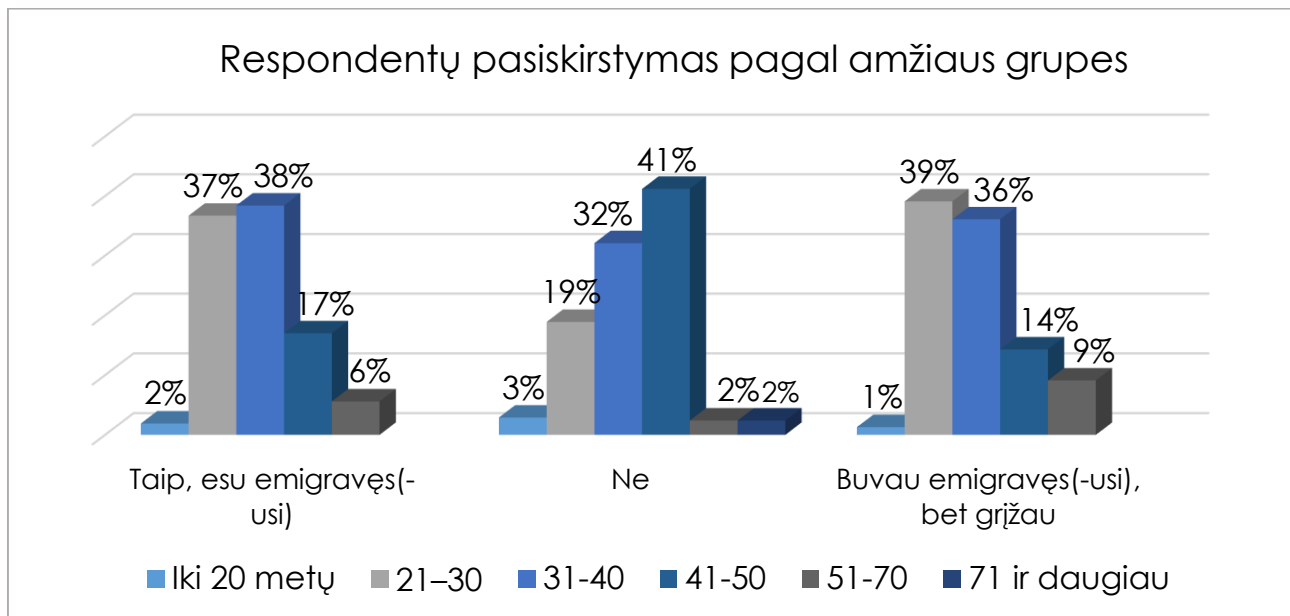
Nemažai respondentų norėtų, kad būtų įteisinta dviguba pilietybė, kuri neverstų rinktis tarp Lietuvos ir kitos šalies. Žmogus visuomet turėtų galimybę apsispręsti, kur jam geriau gyventi, jaustis laisvesniam.

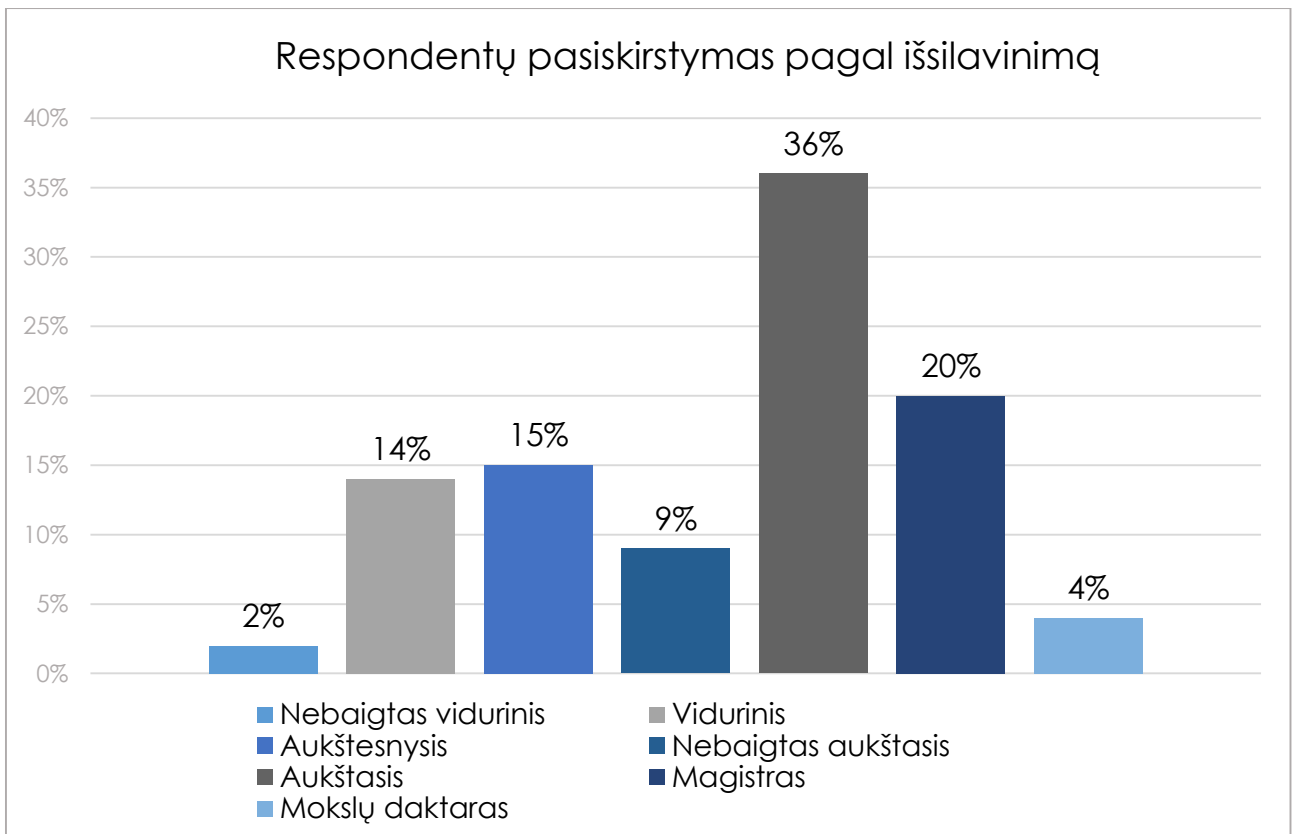
Gauta ir kontraversiški pasiūlymai – pasistengti, kad Lietuva taptų išskirtinė Europos Sąjungos valstybė. Taip būtų pritraukta daug imigrantų. Šiuo tikslu siūloma legalizuoti narkotikus, prostituciją, tos pačios lyties asmenų santuoką. Piliečio manymu, tokia Lietuva taptų išskirtinė ir daug kam įdomi.

Pasitaiko manančiųjų, kad emigracijos, kaip proceso, stabdyti apskritai neverta. Tai natūralus procesas, o valstybei vertėtų labiau skatinti imigracijos procesus (priimti emigrantus iš Ukrainos ir kitų draugiškų valstybių). Kai kurių piliečių nuomone, emigraciją netgi reikėtų skatinti, nes asmenys, pagyvenę kitoje šalyje ir grįžę į Lietuvos gyvenimą, visuomet turi naujų pasiūlymų ir idėjų, kurios kuria pridėtinę vertę Lietuvos rinkai.

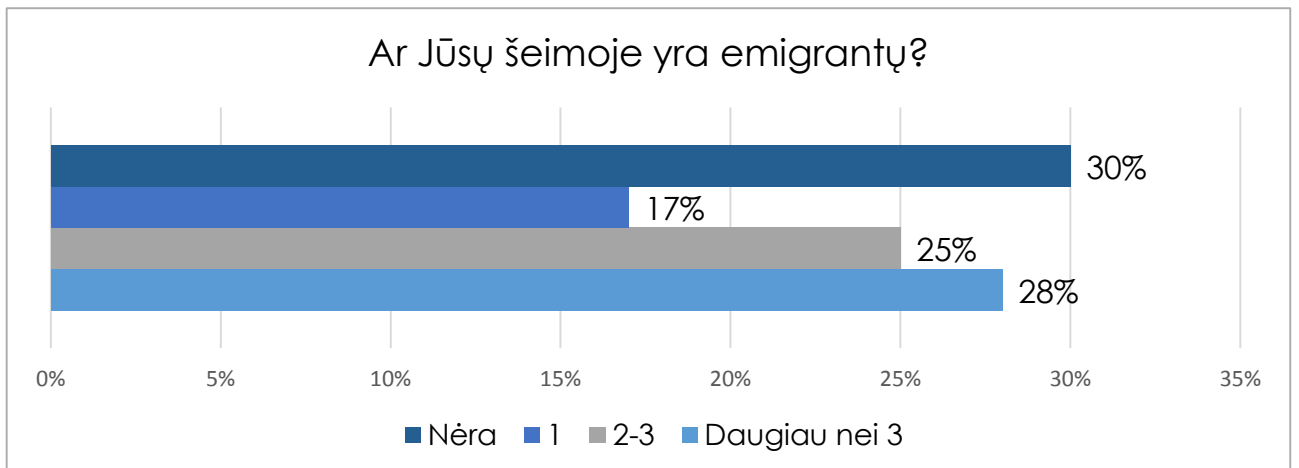
Papildoma informacija

Apklausoje dalyvavusių asmenų pasiskirstymas pagal amžiaus grupes, lytį, išsilavinimą.

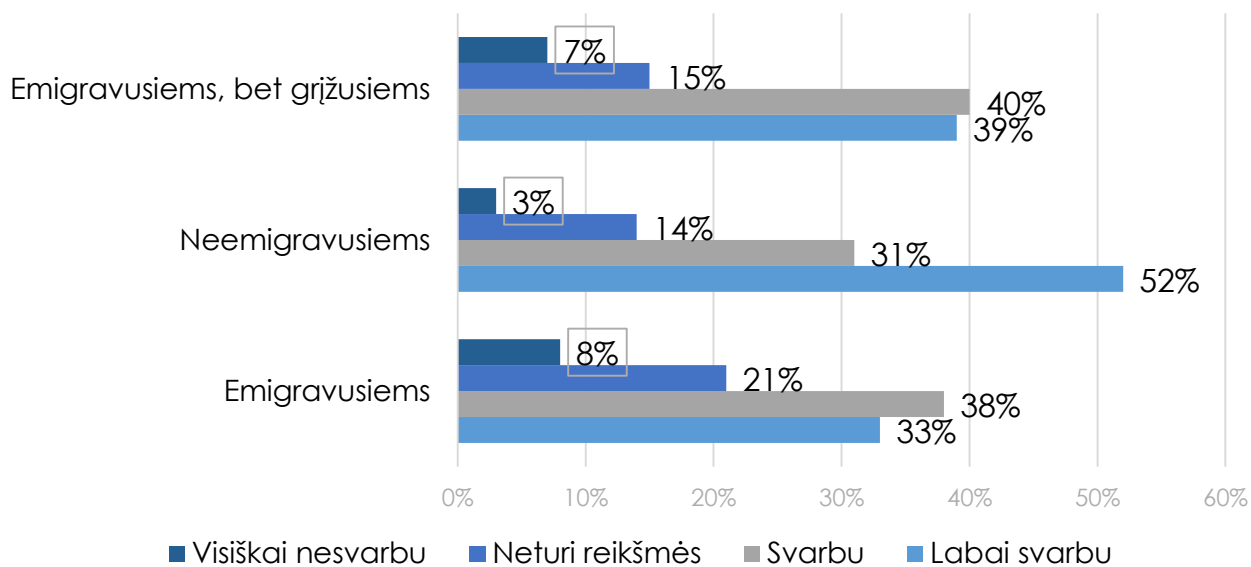

Taip pat pateikiama informacija ar respondentų šeimose, artimoje aplinkoje yra emigrantų ir kiek jų yra, ar svarbu respondentams išsaugoti lietuviškumą, pateikiamas sąrašas šalių, kuriose šiuo metu gyvena atsakiusieji, iš kurių Lietuvos teritorijų išvyko emigravusieji.

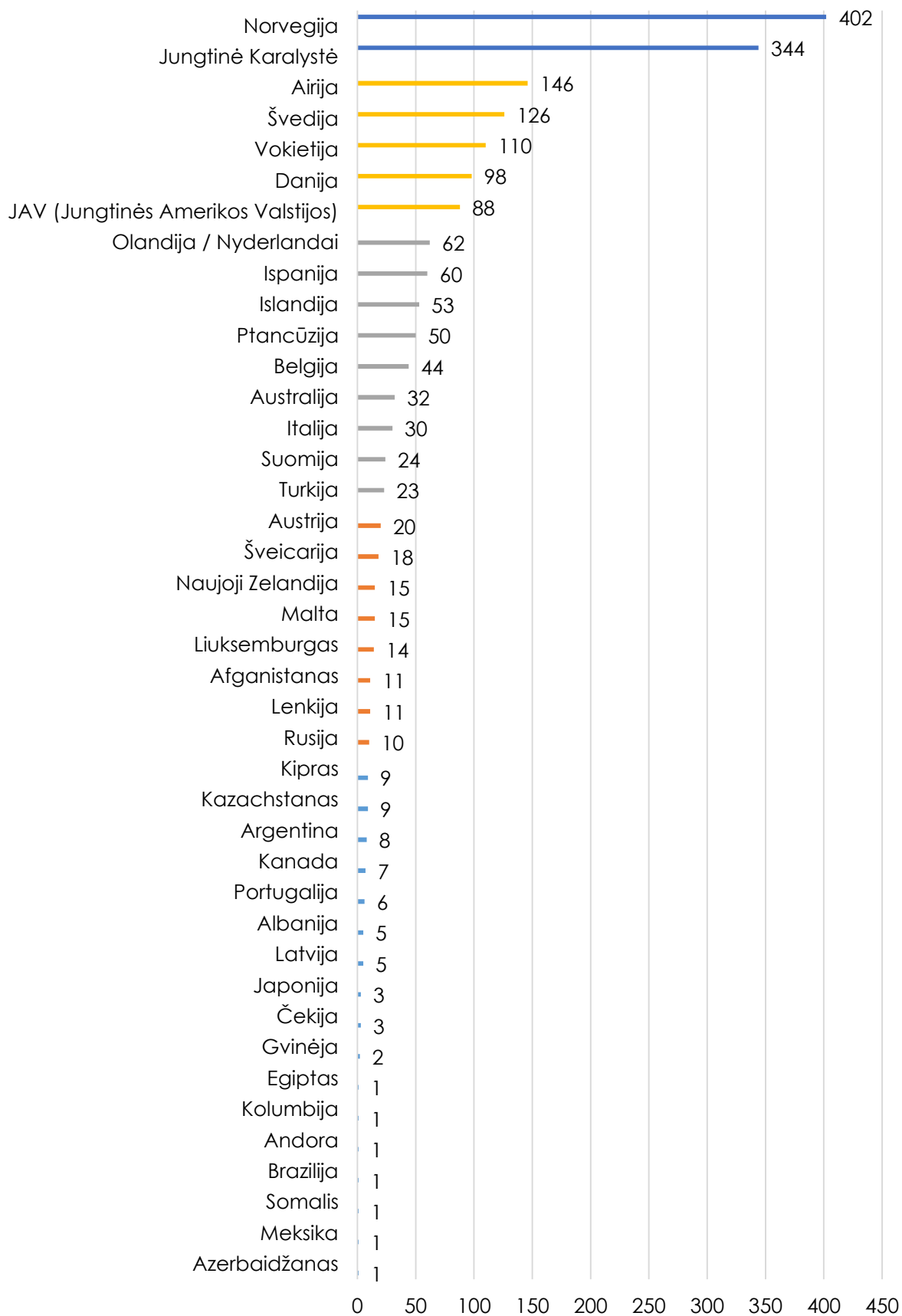

Ar svarbu išsaugoti lietuvių?

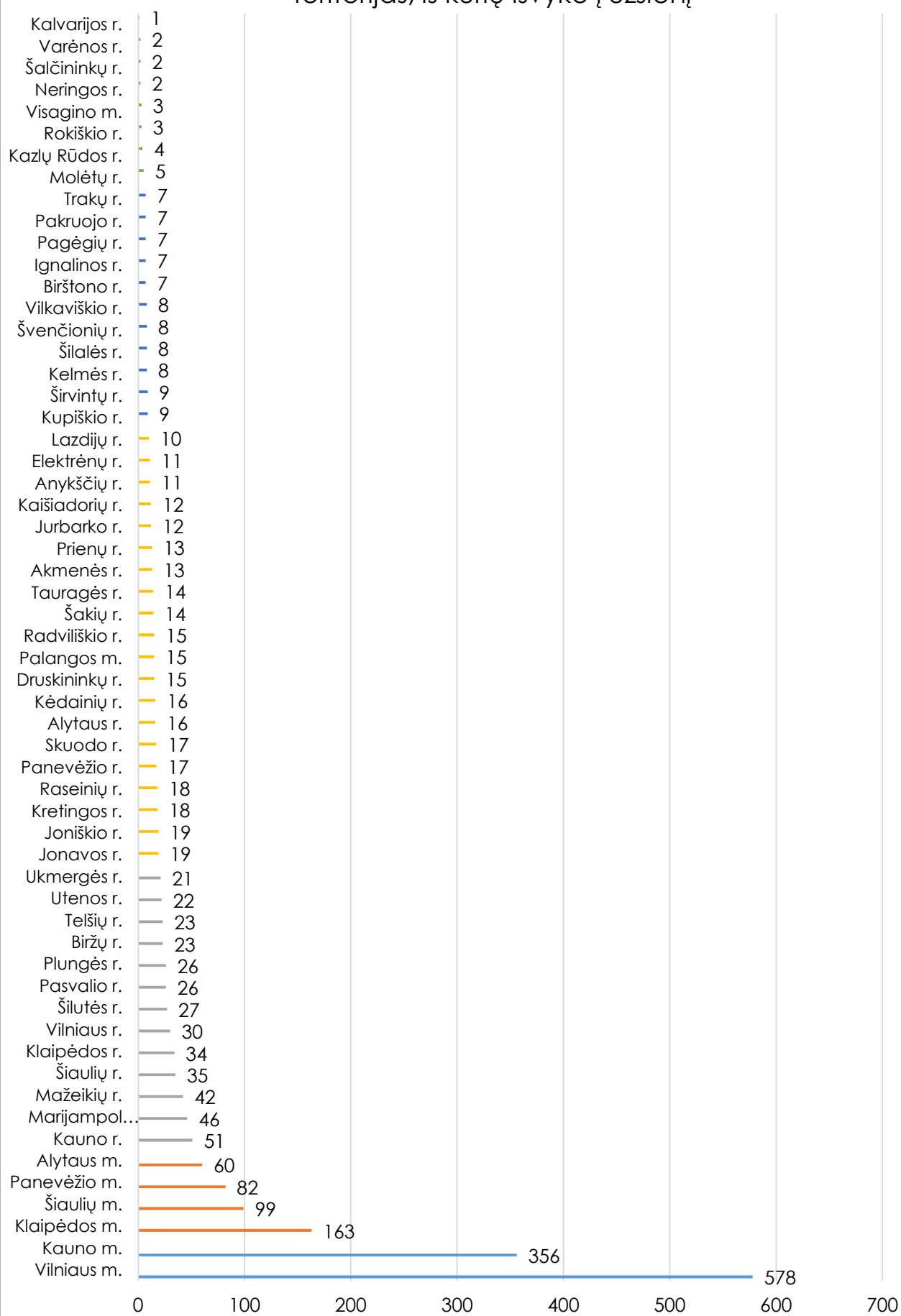

Emigravusių asmenų pasiskirstymas pagal šalis, į kurias emigravo

Emigravusių asmenų pasiskirstymas pagal Lietuvos teritorijas, iš kurių išvyko į užsienį

Apklausa vyko
2016 m. gegužės 19 – rugpjūčio 31 d.
portale <https://epilietis.lrv.lt/>